

2) Seznámení se ‚samizdat/exil‘ portálem scriptum.cz

Nepříjemný je fakt, že tato konference probíhá tzv. ‚distančně‘, to znamená, že já mluvím do telefonu a ostatní do prázdného sálu. Lze to využít alespoň tak, že při tomto referátu o webu scriptum.cz si ho můžete zároveň prohlížet.

- web existuje od r. 2007, je to v zásadě **elektronický archiv periodik ze samizdatu i exilu**
- v zásadě proto, že tam nejsou výhradně periodika a publikace nejsou výhradně samizdatové/exilové
- je zcela nekomerční, tedy vše je volně přístupné
- je to jeden z projektů Sdružení občanů Exodus, které se jinak věnuje konkrétní pomoci při integraci osob se zdravotním handicapem (chráněné dílny, sociální služby, další aktivity) – exodus.cz

OBSAH

12 **pomůcek**, tedy např. Possetové bibliografie samizdatových periodik, Gruntorádova bibliografie exilových per., 1800 str. Dokumenty Charty 77 atd.

8 **základních textů**, např. Charta, HOS, Několik vět, Navrátilova Petice, Jirousova zpráva o hudebním obrození atd.

periodika – samizdat - 4 per. Litva, Polsko, Rusko

18 Slovensko

112 Česko

exil - 199 českých exilových titulů (vč. několika slovenských a řady smíšených)

37 **knižních edic** (samostatných či při periodikách – exil i samizdat) s nepočítaným množstvím jednotlivých titulů

21 stránek **autorů** s nepočítaným počtem **monografií a sborníků**

35 titulů **periodik, které nejsou samizdaty ani exily**, ale jsou uchovánihodné a jinak nedostupné (např. 38 ročníků Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda o uniatském hnutí, 55 ročníků Hlídky, 22 ročníků dominikánského Na hlubinu, Tigridovy těsně poválečné Obzory a Vývoj, významný Řád z 30. a 40. let atd.

kuriozity – úřední produkce min. vnitra Hlas domova, Krajanské noviny, Svědomí; také tiskoviny Pacem in terris

dokumenty z **listopadu 1989**, zejména z Plzně

za zmínku stojí *Práce ruské, ukrajinské a běloruské emigrace* vydané v Československu 1918 - 1945 : (bibliografie s biografickými údaji o autorech) – 1500 stran

těž jsme zpřístupnili 20 velkoformátových panelů o slovenském samizdatu, které byly vystaveny při obdobné konferenci v r. 2018

na scriptu je de facto to, co od OSN dostalo v roce 2013 statut *Paměť světa* (UNESCO Memory of the World), totiž sbírky Libri prohibiti - zajímavý pocit, být pamětí světa

známí i neznámí nám píší, cit.: je fantastickým zdrojem informací; velmi zajímavé, velmi prospěšné atd.

prof. Yakov Klots z Hunter College v New Yorku se nechal scriptem inspirovat při tvorbě jejich webu <http://tamizdatproject.org>, což je archivní web ruské exilové literatury – vida, co vymyslíme na koleni v Plzni, inspiruje univerzitní profesory v New Yorku

TECHNIKÁLIE

grafiku držíme uměřenou, někdo by řekl strohou. Podstatné jsou myšlenky a skutečnosti obsažené v textech, nikoli to, co vidí oči.

před pár lety jsme pracovali i s formátem djvu, který tenkrát uměl být, co do velikosti souborů, výrazně úspornější než pdf

bojujeme i s redakčním systémem Drupal, který má nepříjemná technická omezení pro jednu stránku, takže některé tituly, kterých vyšel větší počet čísel, musíme rozdělovat na dvě stránky atd.

Trváme na tom, aby zpřístupnění bylo uživatelsky jednoduché a rozumné. To platí i v případě, že technická norma říká něco jiného. Tedy např. jednotlivá čísla jsou vystavena formou vícestránkového pdf.

Důležité je, že všechny stránky podkládáme textovou vrstvou. To znamená, že vaše oči vidí faksimili, tedy sken neboli obraz příslušné stránky, ale pod tímto obrazem je druhá vrstva, která už je tvořena písmeny.

To umožňuje výrazy hledat, kopírovat atd., zkrátka pracovat s textem, nikoli obrázkem. Pochopitelně, rozpoznávání písmenek dělá stroj, resp. software (FineReader) a ten má své hranice. U kvalitně vytištěné předlohy udělá minimum chyb, naopak u desátého průklepu strojopisu, který se špatně čte i lidskýma očima, těch chyb bude podstatně více.

Na toto je dobré myslet při zadávání hledaného textu, zejména u hůře čitelných předloh. Často se zaměňují o=c=e; m=nr; 0=O; zlobivá diakritika atd. atd. Nenajdete-li něco na první pokus, zkuste dotaz variovat s ohledem na výše uvedené, třeba hledat jiný řetězec, ve kterém je pravděpodobnost chyb menší.

snažíme se v neposlední řadě, aby pdf byla při zachování čitelnosti a tisknutelnosti co nejmenší co do objemu dat

KOMUNITNOST

Projekt je v podstatě **komunitní**, jak co do **způsobu práce**:

skeny dělají vozíčkáři v chráněné dílně

případně hrubé skeny dodá někdo jiný – takto byl např. zpřístupněn Hlas domova z australského Melbourne, v současnosti jsou takto zpřístupňovány newyorské Proměny atd. Je to vítané urychlení práce

Hrubé skeny pak podrobujeme OCR (optickému rozpoznávání znaků) – to dělají pomocí softwaru FineReader zase domácí pracovníci, rovněž se zdravotním handicapem,

po kontrole, příp. úpravách je pak na web dávám já po večerech

webový prostor (hosting, který to nezabírá malý – zmíněných 63 GB a pochopitelně to stále narůstá) a technickou správu poskytují a dělají zdarma dva plzeňští přátelé dobrých věcí – Tomáš Hrubý a Michal Měšťan. Oni o publicitu nestojí, Pán Bůh to ví, zmiňuji to zde jen pro historii.

„komunitní“ je i **financování**:

- většinu prostředků na platy samotných pracovníků chráněné dílny vč. domácích – tedy pracovníků se zdravotním handicapem - přispívá tzv. „ze zákona“ stát, konkrétně Úřad práce. To platí obecně, bez ohledu na to, co ten pracovník dělá.
- zbylé chybějící prostředky na samotné platy prac. s hand. se nám posledních několik let daří získávat z prostředků Plzeňského kraje, tedy samosprávy (otázka, zda to tak bude i do budoucna, před týdnem tu byly krajské volby)
- zbytek, tedy hosting, technická a obsahová správa je poskytována, jak řečeno, bezplatně

SPOLUPRÁCE

úzká s. především s pražskou LP i JG

Prečanovým Čs. dokumentačním střediskem,

autorům či zpracovatelům nejrůznějších rejstříků, bibliografií a přehledů za poskytnutí výsledků jejich práce (Dušan Havlíček poskytl rejstříky k Listům pouze nám, ÚSTRU je poskytnout nechtěl

Plzeňský kraj - podpora

Národní knihovna - archivaci webu scriptum.cz

České Akademii věd - Ústavu pro českou literaturu za spolupráci při tvorbě bibliografických záznamů periodik v katalogu Aleph

prostor pro větší spolupráci je určitě i s vámi Slováci obecně a sdružením samizdat.sk speciálně

občas se nám ozvou sami lidé, příp. něco objevíme na nečekaných místech, např. univerzitách po celém světě

UŽIVATELÉ

víme z osobních kontaktů s historiky, badateli, publicisty apod., že když něco z tohoto oboru potřebují, jdou vždy na scriptum

je tam 63 GB dat v 11,5 tisíci souborech, téměř výhradně pdf, žádná videa a obrázků minimum

za r. 2019 – ca 21 t. unikátních návštěvníků vykonalo 37 t. návštěv, 193 t. navštívených stránek, staženo 900 GB

zajímavé je, že roboti a červi navštívili oproti běžným návštěvníkům 1,4 násobek stránek (265 t.) a stáhli 1,7 násobek dat (1570 GB) – asi si někdo buduje mocné archivy, ale myslím, že v tomto případě jediné dobře

Pořadí zemí či domén dle objemu stažených dat:

1. cz	416.29 GB
2. jednotlivé ip	132.53 GB
3. de	65.22 GB
4. net network	30.75 GB
5. eu	25.40 GB
6. com komerční	24.38 GB
7. sk	23.68 GB
8. pl	15.82 GB
9. host neznámé	4.93 GB
10. fr	2.75 GB
11. it	2.04 GB
12. c	1.41 GB

PŘÍSTUPNOST

Současná podoba autorského zákona prakticky vylučuje, aby tyto oblasti byly podobným způsobem zpřístupňovány veřejnou institucí. My vycházíme z toho, že vydavatelé samizdatových i exilových tiskovin stáli o to, aby se tyto tiskoviny co nejvíce šířily.

jak řečeno, veškerý obsah na scriptum.cz je volně přístupný

NOVINKY

scriptum je rozsáhlý web a často se mění či spíše doplňuje. Proto si na scriptu lze zapnout funkci **RSS** – a do mailu či prohlížeče vám budou automaticky chodit krátká upozornění na stránky, které se změnilo

pokud je nějaký titul **kompletní**, zřetelně je označen přímo v menu + je udržována stránka se seznamem těchto titulů

pravidelně přidáván soupis konkrétních **přírůstků** po jednotlivých měsících – ty jsou pravidelně zveřejňovány také v Bull. LP

stránka věnovaná **Dni samizdatu** – popis vzniku Dne samizdatu, příběh Ivana Polanského a akce na jeho podporu vč. dobových dokumentů, dále programy každoročních konferencí. Rádi bychom tam umístili i texty či jiné záznamy příspěvků, příp. diskusí z proběhlých konferencí.

na vytažení na světlo světa čeká mj. originál slavného dopisu Husákovi s podpisy vydavatelů samizdatu, zřejmě z archivu české KPR

BUDOUCNOST

pořád to samé - inspirujeme americké profesory, paměť světa už jsme, stačí „jen“ vytrvat

vlastně ne – jedna podstatná změna musí nastat – na scriptu přibude příběh Indiána Tatanky (zjistil jsem totiž až při přípravě na dnešek, že tam dosud není)